

Seat No.	
----------	--

II Year All degree (Semester - IV) Examination, May - 2019

ENVIRONMENTAL STUDIES (Compulsory) (New)

**Sub. Code : 67103/67046/67044/67045/67047/67048/70646/61752/
67043/67071/67072/67078/64275/51077/67087/58366/68189/
67081/69847/67083/67084**

Day and Date : Sunday, 05 - 05 - 2019

Total Marks : 70

Time : 11.00 a.m. to 02.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All the questions are compulsory.
  - 2) Figures to the right indicates full marks.

Q1) Select correct answer from the given alternatives. **[10]**

- i) The first Earth summit of United Nation was held in _____.
  - a) Stockholm
  - b) Tokyo
  - c) Newyork
  - d) Montreal
- ii) Following is the science of interrelationship between living organism and non living organism.
  - a) Biology
  - b) Bio-Technology
  - c) Ecology
  - d) Microbiology
- iii) The Radiation is measured by the following unit.
  - a) Decibel
  - b) RAD
  - c) Erg
  - d) Dynes

- iv) In which state of India, Radhanagari wildlife sanctuary is situated _____
- a) Kerala
  - b) Karnataka
  - c) Orissa
  - d) Maharashtra
- v) Tsunami is caused due to _____
- a) Earthquake in sea
  - b) Cyclones
  - c) Floods
  - d) Landslides
- vi) Chipako movement was started by _____.
- a) Anna Hajare
  - b) Medha Patkar
  - c) Sundarlal Bahuguna
  - d) None of the above
- vii) Micro-organism in ecosystem are composed of _____.
- a) Animal
  - b) Bacteria
  - c) Plants
  - d) Viruses
- viii) Minamata disease is caused by
- a) Cadmium
  - b) Arsenic
  - c) Mercury
  - d) Chromium

ix) Percentage of water on the earth present in ocean is _____.

- a) 97.2
- b) 93.2
- c) 80.12
- d) 91.2

x) Following type of the ecological pyramid is always upright.

- a) Pyramid of Number
- b) Pyramid of biomass
- c) Pyramid of energy
- d) None of the above

Q2) Answer any three of the following.

[15]

- a) Explain impact of consumption of energy on the environment.
- b) Give methods of solid waste management.
- c) Explain the desert ecosystem.
- d) Discuss need of environment education in India.
- e) Explain the concept of conservation of biodiversity.

Q3) Write short notes on any three of the following.

[15]

- a) Role of individual in prevention of pollution.
- b) Importance of Forest
- c) Food web
- d) Human right
- e) Urbanization

Q4) Define Noise pollution. Explain the causes, effects & control measures of noise pollution. [10]

OR

What are natural disaster? Discuss disaster management in relation to drought.

Q5) Give salient features of air (prevention and control of pollution) Act. in India. [10]

OR

Give formation of environmental hazard of acid rain and ozone depletion.

Q6) Define environment and explain the concept & importance of environmental studies. [10]

OR

Discuss problems related to resettlement & rehabilitation of people affected by developmental projects.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न लिहणे गरजेचे आहेत.
2) प्रश्नांच्या उजवीकडील संख्या पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा. [10]

- i) संयुक्त राष्ट्रांची पहिली वसुंधरा परिषद येथे झाली.
अ) स्टॉकहोम
ब) टोकिओ
क) न्यूयॉर्क
ड) मॉन्ट्रीअल

- ii) सजीव व निर्जीव घटकांमध्ये असणारा सहसंबंध दर्शविणाऱ्या शास्त्रास या नावाने ओळखतात.
- अ) जीवशास्त्र
  - ब) जैवतंत्रज्ञानशास्त्र
  - क) परिस्थीतिकी
  - ड) सूक्ष्मजीवशास्त्र
- iii) किरणोत्साराचे एकक खालीलपैकी कोणते.
- अ) डेसीबल
  - ब) रॅड
  - क) अर्ग
  - ड) डाईन
- iv) खालीलपैकी कोणत्या राज्यात राधानगरी अभयारण्य आहे.
- अ) केरळ
  - ब) कर्नाटक
  - क) ओरिसा
  - ड) महाराष्ट्र
- v) त्सुनामी कशामुळे निर्माण होतात.
- अ) समुद्रातील भूकंप
  - ब) चक्रिवादळे
  - क) पूर
  - ड) जनिनीची घसरण
- vi) चिपको आंदोलनाची सुरवात कोणी केली.
- अ) अण्णा हजारे
  - ब) मेघा पाटकर
  - क) सुंदरलाल बहुगुणा
  - ड) यापैकी नाही

- vii) परिसंस्थेमधील सूक्ष्मजीवांमध्ये कोणत्या जीवांचा समावेश होतो.
- अ) प्राणी
  - ब) जीवाणू
  - क) वनस्पती
  - ड) विषाणू
- viii) मीनामाटा आजार कशामूळे होतो ?
- अ) कॅडमियम
  - ब) आरसेनीक
  - क) पारा
  - ड) क्रोमिअम
- ix) पृथ्वीवरील एकूण पाण्यापैकी किती टक्के पाणी समुद्रामध्ये आढळते.
- अ) 97.2
  - ब) 93.2
  - क) 80.12
  - ड) 91.2
- x) खालीलपैकी कोणत्या प्रकारचा मनोरा हा नेहमी सरळ असतो.
- अ) जीवसंख्येचा मनोरा
  - ब) जैव वस्तुमानाचा मनोरा
  - क) ऊर्जेचा मनोरा
  - ड) यापैकी नाही

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[15]

- अ) ऊर्जा वापराचा पर्यावरणावरती होणारा परिणाम स्पष्ट करा.
- ब) घनकचरा व्यवस्थापनाच्या पद्धती सांगा.
- क) वाळवंटीय परिसंस्था स्पष्ट करा.
- ड) भारतातील पर्यावरण शिक्षणाची गरज स्पष्ट करा.
- इ) जैवविधतेचे संरक्षण ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.3) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) प्रदूषण नियंत्रणातील वैयक्तिक भूमिका
- ब) जंगलाचे फायदे
- क) अन्नजाळी
- ड) मानवी हक्क
- इ) शहरीकरण

प्र.4) ध्वनी प्रदूषण म्हणजे काय? ध्वनी प्रदूषणाची कारणे परिणाम व नियंत्रण उपाय स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

नैसर्गिक आपत्ती म्हणजे काय? दुष्काळ आपत्ती व्यवस्थापन स्पष्ट करा.

प्र.5) भारताच्या वायु (प्रतिबंध व प्रदूषण नियंत्रण) कायद्या मधील प्रमुख तरतुदी सांगा.

[10]

किंवा

आम्लपर्जन्य व ओझोन क्षयाची निर्मिती व त्यांचे पर्यावरणीय दुष्परिणाम सांगा.

प्र.6) पर्यावरण म्हणजे काय? पर्यावरण शिक्षणाची संकल्पना व महत्त्व स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

विकास प्रकल्पामुळे बाधित होणाऱ्या लोकांच्या पुनर्वसन व पुनर्विस्थापन समस्यांची चर्चा करा.

